

Hořčice v pokusech ověřování odrůd

Jednou z olejnin, v jejichž pěstování a šlechtění má Česká republika dlouhou tradici, je hořčice bílá. Pěstitelské plochy určené pro produkci semene mírně narůstaly od roku 2016 až do roku 2021, až dosáhly zhruba 15 000 ha. V roce 2022 plocha poklesla na 13 000 ha. Text uvádí výsledky zkoušení odrůd v pokusech pro ověřování registrovaných odrůd Ústředního kontrolního a zkušebního ústavu zemědělského z let 2019–2022.

Průměrný výnos se v praxi pohybuje kolem jedné tuny z hektaru, ale v posledních letech této úrovně nedosahuje a někdy je i podstatně nižší. V roce 2022 byl výnos odhadován na 0,96 t/ha. Výnosy jsou v praxi poměrně nízké, jak je patrné při porovnání s výnosy dosaženými v pokusech pro ověřování registrovaných odrůd. Limitujícím faktorem je poměrně obtížná agrotechnika hořčice. Na výnos působí nepříznivě jak suchý ráz vegetace, tak i příliš vlhký. Zaplavení vysloveně nesnáší. Obtížné je také stanovení dávky dusíkatého hnojení umožňující dostatečný rozvoj porostu a současně nevedoucí k tvorbě porostu příliš vysokého, který je pak náchylný k destrukci při bouřkách či silném větru (stonek hořčice bílé je dutý a křehký). Z hlediska kvality sklizeného semene je důležitý suchý průběh vegetace v době zrání. Vlhký závěr vegetace vede k nárůstu podílu šedých semen.

Dominují množitelé porosty

Na pěstitelských plochách tradičně dominují množitelé porosty domácích i zahraničních odrůd. Výměra uznávaných množitelé porostů dosáhla v roce 2022 celkem 8557 ha.

Součástí registračního řízení s odrůdami je zkoušení jejich užitné hodnoty.

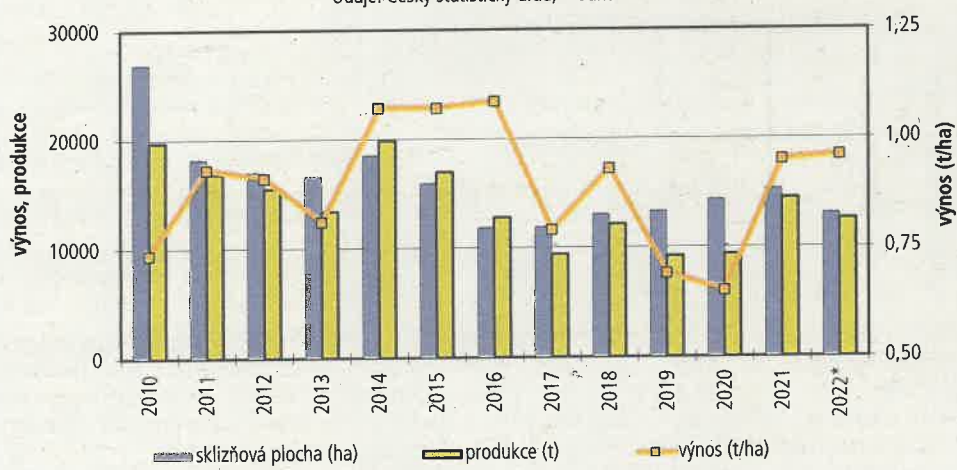
(Pokračování na str. 17)

Významné hospodářské vlastnosti registrovaných odrůd, výsledky z let 2019–2022, kategorie odrůd: hlavní, průměrný výnos semene 1,88 t/ha

Znak/odrůda	Agent	Andromeda	Lyra	Polarka	Zlata	Severka
Rok registrace	2015	2012	2021	2006	1982	2003
Výnos semene (%)	105	105	103	97	96	94
Agronomická charakteristika						
Zralost (dny od Zlaty)	0	0	-1	0	125	0
Délka rostlin (cm)	146	148	149	150	150	149
Poléhání (9–1)	4,4	4,5	4,5	5,8	5,1	4,9
HTS (g)	6,74	6,53	6,31	6,86	6,27	6,23
Kvalita semene v sušině						
Obsah oleje (%; 2019–2021)	28,9	29,2	29,3	28,9	29,3	29,6
Podíl šedých a jinak zbarvených semen (%)	6,7	6,3	9,6	7,7	6,8	7,2

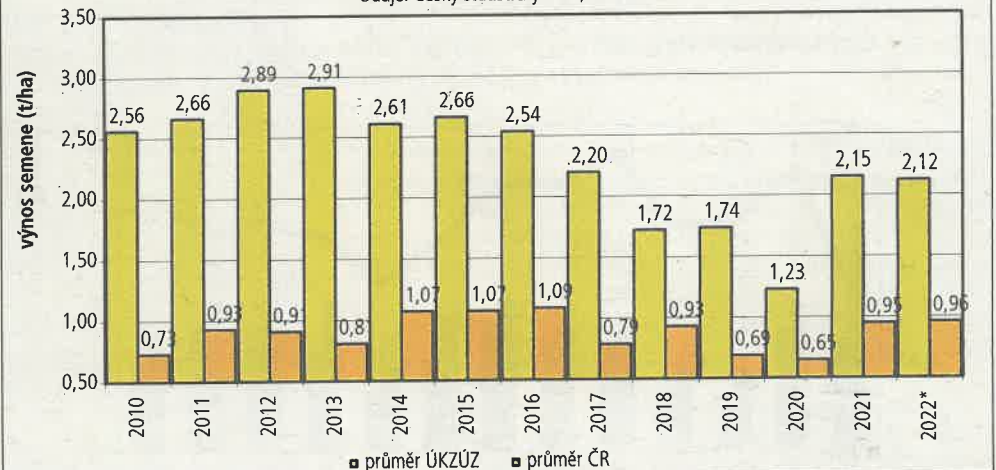
Graf 1 – Vývoj ploch, produkce a výnosů hořčice bílé v letech 2010–2022

Údaje: Český statistický úřad, * odhad



Graf 2 – Zkoušení registrovaných odrůd hořčice bílé – porovnání průměrného výnosu s výnosem na pěstitelských plochách, roky 2010–2022, ÚKZÚZ

Údaje: Český statistický úřad, * odhad



Inzerce

Mák setý v nadcházející sezóně

Při založení porostu máku je možné využití nových technologií, které eliminují případné problémy s optimálním vzházením. Poslední roky jsou ve znamení výrazných výkyvů teplotních a vláhových. Jako cesta se ukazuje snížení kultivace půdy. Několik technologií jsme již vyzkoušeli.

Jedna z nešetrnějších je založení porostu přímo do nezpracované půdy po meziplošině nebo předplodině. Můžeme přímo ukázat provozní plochu, kdy předplodinou byl jetel luční (dva roky množitelé porost). Mák byl zasety 23. 3. 2022. I přes nadcházející velice suché období porost celkem vyrovnaně vzházel. Nutností bylo aplikovat preemergentní herbicid. Veškeré další vstupy jsou identické s klasickou technologií vedení porostu. Při revizi porostu jsme prováděli kontrolu kořenového systému, hlavně z pohledu optimálního vývoje křídového kořenu. Ukázalo se, že tato předplodina byla vhodně zvolena. Další poměrně rozšířenou možností založení porostu je použití pásového zpracování půdy. Zde je možnost zpracování v podzimním období a výsev na jaře. Nebo tyto operace spojit v jarním období. Tam je třeba myslet na možnost příchodu suchého období a případného vysušení kypřeného profilu. Doporučení pro klasické založení porostu je půdu připravit v podzimním období, tak aby do jara byla obnovena kapilární vztlakovost. Na jaře vysévat bez kultivace nebo pouze velice mělce půdu zpracovat za účelem obnovy struktury a potlačení plevelů. Rozteč řádků je možné volit od 12,5 cm až do 50 cm. Počet semen na jeden metr čtvereční by měl být do 100 kusů. Mnohdy je problém takto malý počet semen rovnoměrně vysít. Zde se nabízí možnost obalení osiva máku na velikost například semene řepky. Takto upravené osivo je možné vysít i přesným secím strojem se zachováním nízkého počtu jedinců na jednotku plochy.

Plečkování porostů začíná být oblíbenější. Jak s využitím rotačních pleček, tak pleček řádkových. Mák pozitivně ocení provzdušnění povrchové vrstvy půdy.

Výkyvy počasí nás provázejí po celou sezónu. Může to být nadměrné množství srážek nebo naopak vysoké teploty, krupobití a další. Jedno ze závažných poškození porostů vysokými teplotami a intenzivním slunečním zářením postihuje porosty máku v období vzpřimování poupěte. To má za následek makovice bez semen. Působení vnějších vlivů lze do určité míry omezit preventivní ochranou.

Dlouhodobě se zabýváme sklizní máku, a to hlavně z pohledu omezení sklizňových ztrát. Adaptér, který zapůjčujeme je postupně stále častěji používán. V minulé sezóně jsme využili jednu speciální možnost sklizně. Byl to „vyčesávací“ adaptér. Cílem bylo ověřit tuto technologii sklizně máku, kdy dochází k odlamování makovic.



Porost máku založený přímo do předplodiny – 2022 Foto archiv firmy

Dne 25. 11. 2022 jsme uspořádali odborný seminář pro pěstitele máku. Bylo zde hovořeno o celé technologii pěstování máku. Témata se věnovala hlavně aktuální situaci. Jak přistupovat k výživě máku při vysokých cenách hnojiv. Využití alternativních způsobů ochrany máku proti houbovým chorobám a zlepšení zdravotního stavu rostlin. V bloku herbicidní ochrany byly zmíněny možnosti použití meziplošin v technologii pěstování máku. Došlo i na popis výskytu jednotlivých škůdců máku během celé pěstitelské sezóny včetně možnosti ochrany proti nim. Nově jsme zařadili i podrobný náhled na ekonomiku pěstování máku, kdy po započtení veškerých nákladů byla stanovena rentabilita v závislosti na hektarovém výnosu semene máku.



Pásové zpracování půdy, setí máku

Foto archiv firmy

V letošní sezóně nabízíme pro pěstitele máku opět ověřený sortiment odrůd máku MS HARLEKYN, MS ZAFIR, MS DIAMANT, AZURIT, OPAL a MAJOR. Osivo je balené po 10 kg, ošetřené fungicidně, insekticidně, výživou a stimulací. Osivo je možné ošetřit přípravkem AQUAFIX, který eliminuje případný nedostatek vlhkosti v okolí semene při jeho vzházení. Tato látka poutající vlhkost je „pojistkou“ při vzházení velice malého semene máku. Výsledkem jsou vyrovnanější porosty máků.

V této době je nutností mít přehled o možnosti obchodování se semenem máku. Některé informace je možné nalézt v naší aplikaci LABRIS AGRO. A mít tak širší přehled o aktuálním dění. Ale nejenom tento pohled nabízí mobilní aplikace. Pěstitelé zde mohou čerpat i odborné informace týkající se technologie pěstování máku.

Náš firma je členem SIUZ (Spolek pro inovativní a udržitelné zemědělství), v rámci spolku jsou mimo jiné založené pracovní skupiny, které se věnují jednotlivým technologickým tématům. Jedna ze skupin se věnuje i máku. Ve skupině jsou ověřovány nové pěstitelské technologie. Za zmínku stojí například využití doprovodných plodin v máku nebo nové využití ozeleněných kolejových řádků.

Ing. Jiří Čtvrtečka
LABRIS s. r. o.



Porost založený přímo do strniště jetel lučního Foto archiv firmy